

Kétfej? totalitarizmus

2012 augusztus 24. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Bizonyára úgy kellene kezdenem ezt az írást, milyen nagyszer?, hogy végre megállapodás történt: Európa államainak vezet? értelmiségijei, politikusai végre megjelöltek egy napot, amelyen az uniós államok azonos id?ben emlékeznek a kommunizmus és a nácizmus/fasizmus áldozataira.

A totalitarizmus áldozatainak emléknapja nem véletlenül esett a Hitler–Sztálin-megegyezés, lánykori nevén Molotov–Ribbentrop- paktum megkötésének idejére. (1939. augusztus 23.) Hatalmas csalódás volt az akkor, 1939-ben a baloldal gondolkodóinak, és csak a fanatikusok nem látták, milyen sötét üzenet rejlik benne. Sokak számára akkor leplez?dött le az úgynevezett antifasiszta harc valódi természete: mert hát miféle küzdelem lehet az, amely két ?rült zsarnok külügyminisztereinek meleg kézfogásaiban és a diktátorok kölcsönös ígérgetéseiben kulminált más országok, egész népek rovására? Számos igazi baloldali ekkor lépett ki a kommunista pártból, bár komoly lecke lehetett nekik már a spanyol polgárháborúban a célok teljes alárendelése a szovjet érdekeknek. Szívesen lelkesednék tehát az emléknap létrejöttének, ha nem tartanám elképeszt?en megkésettnek.

Hiszen már az is döbbenetes, miként csúszhatott át a XXI. századra a két diktatúra hasonlóságának beismerése, amely némely világosfej? gondolkodó értelmiségi számára már a 30-as évek végén evidencia volt. (Csak egy kicsit kellene elmélyedni Arthur Koestler vagy George Orwell munkásságában, hogy ez nyilvánvaló legyen.)

2008 júniusában Prágában egy konferencián Václav Havel elnök a barna és a vörös diktatúra azonosságairól beszélt. Hogy miért csak akkor merült föl, hogy kellene egy közös emléknap az áldozatok iránti tiszteletb?l, arra csak a történelem megismerése ad választ. A Nyugat, különösen a hidegháború idején megkereste és hirtelen keblére ölelte azokat a történészeket, írókat, akik a két embertelen, gyilkos rendszer közé kitették az egyenl?ségjelet, de amikor a diplomácia a magaspolitika szintjén mást diktált, nem átallott visszavonulni, nem foglalni állást, vagy akár tanújelét adni a nagy Szovjetunió iránti nagy tiszteletének.

A logika azt diktálná, hogy a kett?s mérce álságossága csak addig tartott, amíg a szovjet birodalom össze nem omlott, s az általa megszállt országok vissza nem nyerték szabadságukat. De ez nem így volt. A rendszerváltozás után, talán, hogy a köznép el ne juthasson a totalitárius államok hasonlóságának felismeréséig, egyesek a „Ki a fasiszta?” és az „Ipi-apacs, te vagy a rasszista” hányingert kelt? társasjátékra kényszerítették az immár szabad országot. Amikor Párizsban megjelent A kommunizmus fekete könyve (1997), nyugaton nagyobb botrány tört ki, mint a Gulag szigetvilág megjelenése után. Nálunk, a hat évtizeden át nevelgetett tabuerd?ben hogyne tört volna ki az „osztályharc”! Tessék csak megnézni a könyv magyar megjelenésének (2000) sajtóját, fogadtatását. Százmillió halott a kommunizmus miatt? Hát az hogy lehet? Nem arról volt szó, hogy „reggel vadászok, délben halászok, este kritikát írok” (Marx)?

S elkezd?dött akkor a világ legméltatlanabb licitje. Pedig az Auschwitzban megégetett, vagy Kolimán megfagyott halottakkal folytatott számháború helyett Európának már akkor, az 1997-es francia megjelenéskor el kellett volna jutni odáig, hogy kell egy emléknap. Mindkét diktatúra áldozatainak emlékére.

De nem a szabadságban fürd? Nyugat indítványozta az emléknapot. Valami oknál fogva csak tavaly, magyar–lengyel–litván kezdeményezésre, az EU-országok igazságügyi minisztereinek tanácskozásán fogadták el a totalitárius rendszerek által elkövetett b?ncselekmények áldozataira emlékez? dekrétumot.

Jobb kés?n, mint semmikor.

Körmendy Zsuzsanna - mno.hu

Ajánló